

چکیده

در سیستم حقوقی ایران، شرع اصلی ترین منبع قانونگذاری می‌باشد. در همین راستا مباحث متعددی شکل گرفته است و رابطه حقوق و شرع را مورد بررسی قرار داده‌اند. یکی از مباحث پیش آمده آن است که آیا حقوق و خاصه حقوق کیفری بایستی تمامی گناهان شرعی را جرم‌انگاری کند یا خیر و مبحث مهم دیگر آن است که آیا قاضی می‌تواند بنا بر تعزیرهای پیش بینی نشده در قانون مجازات، فردی را محاکمه کند یا خیر. دو گناهی که در شرع و فقه، مخرب و شدید انگاشته شده‌اند، گناهان غیبت و تهمت می‌باشد. حقوق در ایران هرچند که با فقه رابطه وثیق و محکمی دارد اما در ضمن اصول خود را نیز دارد و یکی از این اصول مهم، مدل‌ها و پروسه‌های جرم‌انگاری می‌باشد و حقوق برای آنکه در حقوق، گناهی شرعی مستوجب جرم‌پنداشتن دانسته شود گناهان بایستی مراحل مدل‌های جرم‌انگاری را با موفقیت پشت سر بگذرانند. یکی از متدوال‌ترین این مدل‌های جرم‌انگاری، مدل فیلترینگ یا پالایش جانانان شنشک می‌باشد. پس از آنکه گناه غیبت و تهمت را مبتنی بر این مدل مورد بررسی قرار دادیم روشن شد که گناه غیبت علی‌الاصول نبایستی جرم‌انگاری شود اما در شرایطی اگر غیبت باعث سرافکنندگی و تحقیر و خلل در کرامت شخص شود، می‌توان بر مبنای مدل جرم‌انگاری پالایش، آن را جرم‌انگاری کرد. از طرف دیگر بعد از وارد کردن گناه تهمت در این مدل روشن گردید که مبتنی بر این مدل بایستی گناه تهمت مورد جرم‌انگاری قرار گیرد و جرم پنداشته شود. از طرفی دیگر در مورد تعزیرات پیش بینی نشده در قانون مجازات بایستی بیان کرد که با در نظر گرفتن مواد ۱۲ و ۱۸ و ۲۲۰ قانون مجازات اسلامی، قضات این اختیار را ندارند تا تعزیرات (چه منصوص و چه غیرمنصوص) پیش بینی نشده در قانون را بر مبنای شرع و فقه، محاکمه کنند.

واژگان کلیدی: گناه، جرم، جرم‌انگاری، غیبت، تهمت، مدل جرم‌انگاری پالایش